

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505* The Relationship between General Law and the Sangha Act, B.E. 2505

ปัญญ์ณิสาร์ องค์กรปรัชญากุล¹
Pannisa Ongprachayukul¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566
วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566
วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งประเทศไทยได้ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและมีการจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมายไว้คือ กฎหมายที่มีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่ามิได้ ดังนั้นกฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่า จะต้องตราออกมาให้มีข้อความสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ สูงกว่า จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายทั่วไป 6 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้รวมถึงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ในลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย ลำดับที่ 3 พระราชบัญญัติประมวลกฎหมาย ดังนั้นจึงมีระดับศักดิ์ความเท่าเทียมเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย โดยกฎหมายทั่วไปทั้ง 6 ฉบับ มีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ 3 ประเด็นคือ ประเด็นแรกพระภิกษุถูกจับหรือขังในคดีอาญา ประเด็นที่สองวัดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนนิติบุคคล ประเด็นสุดท้ายพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกจากสมณเพศบรรพชิต ซึ่งผลการศึกษาความสัมพันธ์ของกฎหมายเรื่องนี้จะทำให้คณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและความสัมพันธ์ของหลักการบังคับใช้ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเป็นแนวทางในการนำความสัมพันธ์กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหให้กับคณะสงฆ์ในกรณีต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ประชาชนทั่วไป สังคม และประเทศชาติได้ต่อไป

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ กฎหมายทั่วไป พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

¹ มหาวิทยาลัยเกริก

¹ Krirk University, Thailand. E-mail: pantip2ong@gmail.com

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

Abstract

This article aims to show the relationship between general law and the Sangha Act, B.E. 2505. Thailand uses a written legal system and has a hierarchy of laws. A law of a lower hierarchy cannot contradict or contradict a law of higher rank. Therefore, the laws of higher rank or lower hierarchy must be enacted to have a message consistent with the law of higher rank. The relationship between general law and the law of the Sangha from the study The Sangha Act of 1962 was found to be related to 6 general laws, namely the Civil and Commercial Code, Criminal Code, Code of Civil Procedure, Criminal Procedure Code, Bankruptcy Act B.E. 2483, and Act Bankruptcy Court Establishment and Bankruptcy Case Procedure 1999. These six laws include the Sangha Act, B.E. 2505, is in the 3rd order of Thailand's law rank, the law code. Therefore, it has the same rank and equality in law enforcement. In general, all 6 laws are related to 3 issues of Sangha law: The first issue was that monks were arrested or imprisoned for criminal cases. The second issue is that the temple is registered as a juristic person and the abbot is the representative of the juristic person. The last point was that the monk was sentenced to bankruptcy and had to leave the monkhood. The results of the study of the relations of this law will enable the Sangha and the general public to understand the equality and the relationship of principles of enforcement between general law and the Sangha Act, B.E. 2505 and It is a guideline for bringing general law relations with the Sangha Act of 1962 to analyze the problems that arise and solve problems for the Sangha in various cases. correctly according to the law which will benefit the clergy the general public, society and the country can continue.

Keywords: Relationship, Common law, The Sangha Act, B.E. 2505

บทนำ

ประเทศไทยมีการใช้กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ ตั้งแต่อดีตได้มีการร่างกฎหมาย และพัฒนาระบบกฎหมายมากมาย จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินจึงทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุง ระบบกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมและทันสมัยมากขึ้น อันจะนำไปสู่การขอยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณา เขตได้ในที่สุด ในการปรับปรุงระบบกฎหมายใหม่นั้น คณะกรรมการที่ตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมาย ซึ่ง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2440 โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมทรงเป็นองค์ประธาน ได้พิจารณาว่าจะเลือกใช้กฎหมายของประเทศใดเป็นหลักใน การชำระกฎหมายไทย ในที่สุดคณะกรรมการได้ลงความเห็นเห็นว่า ระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวล กฎหมายมีการแบ่งหมวดหมู่กฎหมายอย่างมีระเบียบเหมาะสมกับประเทศไทย และที่สำคัญคือประเทศต่างๆ ที่ไทยต้องการปลดปล่อยสิทธิสภาพนอกอาณาเขตก็ล้วนแต่ใช้ประมวลกฎหมายทั้งสิ้น

ระบบกฎหมายของประเทศไทยยังได้จัดแบ่งลำดับศักดิ์กฎหมายไว้ด้วย การจัดลำดับศักดิ์ฐานะหรือความสูงต่ำของกฎหมายมีหลักการตีความว่า กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่า คือมีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าหรือมีลำดับชั้นสูงกว่ามิได้ ดังนั้นกฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่า จะต้องตราออกมาให้มีข้อความสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่า ซึ่งเรียกกันว่าเป็นกฎหมายแม่บทให้อำนาจกฎหมายลำดับรองซึ่งเรียกกันว่ากฎหมายลูกไว้ หากบัญญัติออกมาขัดแย้งหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแม่บทแล้ว จะมีผลให้กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าใช้บังคับมิได้

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายมาใช้บังคับมากมาย ทั้งกฎหมายที่ใช้บังคับกับสังคมประชาชนทั่วไป และกฎหมายเฉพาะที่ออกใช้บังคับกับบุคคลบางกลุ่ม หรือบังคับบางเรื่อง เป็นต้น ซึ่งคณะสงฆ์เป็นกลุ่มบุคคลเฉพาะที่มีการออกกฎหมายบังคับใช้เช่นกันคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับพระภิกษุ วัฑฒวารามต่างๆ เช่น เกิดการกล่าวหาว่าพระภิกษุกระทำความผิดในคดีอาญา คดีแพ่ง การพิพาทที่ดินธรณีสงฆ์ เป็นต้น จะมีคำถามตามมาว่า กฎหมายให้ความเป็นธรรมกับคณะสงฆ์หรือไม่ พระภิกษุจะได้รับความเป็นธรรมในการกระบวนกรยุติธรรมหรือไม่ ทำไมพระภิกษุต้องสึกก่อนแม้เพียงถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด รวมถึงการตั้งข้อสงสัยถึงว่า กฎหมายคณะสงฆ์จะมีศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายบ้านเมืองทั่วไปหรือไม่ จึงทำให้พระภิกษุอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมในการถูกดำเนินคดี หรือการได้รับคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพความเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน

ดังนั้นจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร มีความขัดแย้งเลื่อมล้ำกันหรือไม่ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

มีประเด็นใดบ้างเกี่ยวข้องกับกฎหมายทั่วไป และมีกฎหมายทั่วไปฉบับใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติ

คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งผลการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและความสัมพันธ์ของกฎหมายในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปเพื่อให้ได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบังคับใช้กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเพื่อเป็นแนวทางในการนำความสัมพันธ์กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาให้กับคณะสงฆ์ในกรณีต่างๆ ได้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ประชาชนทั่วไป สังคม และประเทศชาติได้ต่อไป

เนื้อหา

ความเป็นมาของระบบกฎหมายไทย

การศึกษาความเป็นมาของระบบกฎหมายไทยนั้น ได้ทำการศึกษาระบบกฎหมายที่ใช้กันในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งสภาพลักษณะของประเทศนั้นๆ ในการเลือกนาระบบกฎหมายไปใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศตนก่อน อันเป็นที่มาของประเทศไทยในการเลือกใช้ระบบกฎหมายด้วยดังนี้

ระบบของกฎหมาย (Legal System) หรือ สกุลของกฎหมาย (Legal Family) เป็นความพยายามของนักกฎหมาย ที่จะจับกลุ่มของกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ ในโลก ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันนี้ระบบกฎหมายอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ระบบ คือ (ทวิยศ ศรีเกต, 2558)

1. ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นักกฎหมายบางท่านเรียกว่า ระบบประมวลกฎหมาย (Code Law) หรือสกุลโรมานอ เยอรมานิก (Romano Germanic) กฎหมายระบบนี้กำเนิดขึ้นในทวีปยุโรป จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายโรมัน โดยเฉพาะอิตาลีกับเยอรมัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมโรมัน ถือเป็นประเทศที่พัฒนากฎหมายระบบนี้ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การศึกษากฎหมายต้องเริ่มจากตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ คำพิพากษาของศาลไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นบรรทัดฐานแบบอย่างในการตีความกฎหมาย ปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ได้แก่ อิตาลี เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ สเปน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย

2. ระบบกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (Common Law) ตำราบางเล่มเรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณีกำเนิดขึ้นในประเทศอังกฤษ กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับจารีตประเพณี โดยใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินคดีความต่างๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อตัดสินชี้ขาดแล้วก็กลายเป็นหลักการ เมื่อมีคดีความที่มีลักษณะคล้ายกันเกิดขึ้นก็ต้องใช้หลักของคดีแรกเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินชี้ขาด ปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศในเครือจักรภพ

3. ระบบกฎหมายประเทศสังคมนิยม เกิดขึ้นและใช้อยู่ในสหภาพโซเวียตและกลุ่มประเทศบริวาร เกิดจากความต้องการของนักกฎหมายของประเทศสังคมนิยม ตามปรัชญาของลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งความจริงก็คือกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั่นเอง แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันก็คือ กฎหมายระบบนี้ต้องการสร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสังคม ให้ความสำคัญเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยรัฐมีอำนาจเข้าไปจัดการถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของประชาชนได้ และรัฐเป็นผู้จัดสวัสดิการให้ประชาชนไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ ทั้งสิ้น

4. ระบบกฎหมายศาสนา เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศที่ใช้หลักทางศาสนาเป็นแม่บทในการปกครอง เช่น กฎหมายศาสนาอิสลาม ซึ่งใช้อยู่ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ข้อบัญญัติศาสนา การพิจารณาตัดสินคดีความก็จะใช้กฎหมายแห่งศาสนาเป็นหลัก

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ใช้กฎหมายตราสามดวงเป็นหลักสำคัญในการปกครองบ้านเมือง จนกระทั่งเมื่อไทยเปิดประเทศ โดยทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2398 และกับประเทศอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันอีกหลายประเทศ ได้ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับชาติต่างๆ โดยกฎหมายและศาลไทยไม่สามารถใช้บังคับกับคนเหล่านั้นได้ ในกรณีเกิดการวิวาทกับคนไทยทั้งนี้ เพราะชาวต่างประเทศไม่ยอมรับในระบบกฎหมายและการศาลของไทย โดยมองว่า กฎหมายตราสามดวงมิได้มีลักษณะเป็นประมวลกฎหมายตามหลักประมวลกฎหมายของยุโรป แต่มีลักษณะเป็นวรรณกรรมที่มีความยาวถึง 41 เล่ม ซึ่งยากที่จะย่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติในศาลได้นอกจากนี้ยังมีการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงและทารุณด้วย

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินจึงทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมและทันสมัยมากขึ้น อันจะนำไปสู่การขอยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตได้ในที่สุด ในการปรับปรุงระบบกฎหมายใหม่นั้น คณะกรรมการที่ตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมาย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2440 ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมทรงเป็นองค์ประธาน ได้พิจารณาว่าจะเลือกใช้กฎหมายของประเทศใดเป็นหลักในการชำระกฎหมายไทย โดยนำระบบกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มี

วิวัฒนาการมาจากคำพิพากษาของศาล และระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย ได้แก่ ฝรั่งเศส และเยอรมนีมาเปรียบเทียบกัน ในที่สุดคณะกรรมการได้ลงความเห็น ว่า ระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายมีการแบ่งหมวดหมู่กฎหมายอย่างมีระเบียบเหมาะสมกับประเทศไทย และที่สำคัญคือ ประเทศต่างๆ ที่ไทยต้องการปลดเปลื้องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตก็ล้วนแต่ใช้ประมวลกฎหมายทั้งสิ้น ยกเว้น ประเทศอังกฤษประเทศเดียว ดังนั้นถ้าหากประเทศไทยจะใช้ระบบกฎหมายระบบเดียวกับประเทศเหล่านั้น ก็ย่อมทำให้การเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญา เพื่อยกเลิกข้อเสียเปรียบทางกฎหมายและการศาลเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

ในการตรวจชำระกฎหมายและจัดทำประมวลกฎหมายใหม่ คณะกรรมการเห็นควรให้จัดทำประมวลกฎหมายอาญาก่อนประมวลกฎหมายฉบับอื่นๆ และได้ดำเนินการยกร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ ให้มีลักษณะเป็นระบบประมวลกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายในภาคพื้นทวีปยุโรปอย่างแท้จริง โดยอาศัยเทียบเคียงจากประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสและฮอลันดาเป็นหลัก เมื่องานร่างประมวลกฎหมายอาญาสำเร็จเรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2451 นับเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย และเป็นการปรับเปลี่ยนระบบกฎหมายของประเทศไทยให้ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ

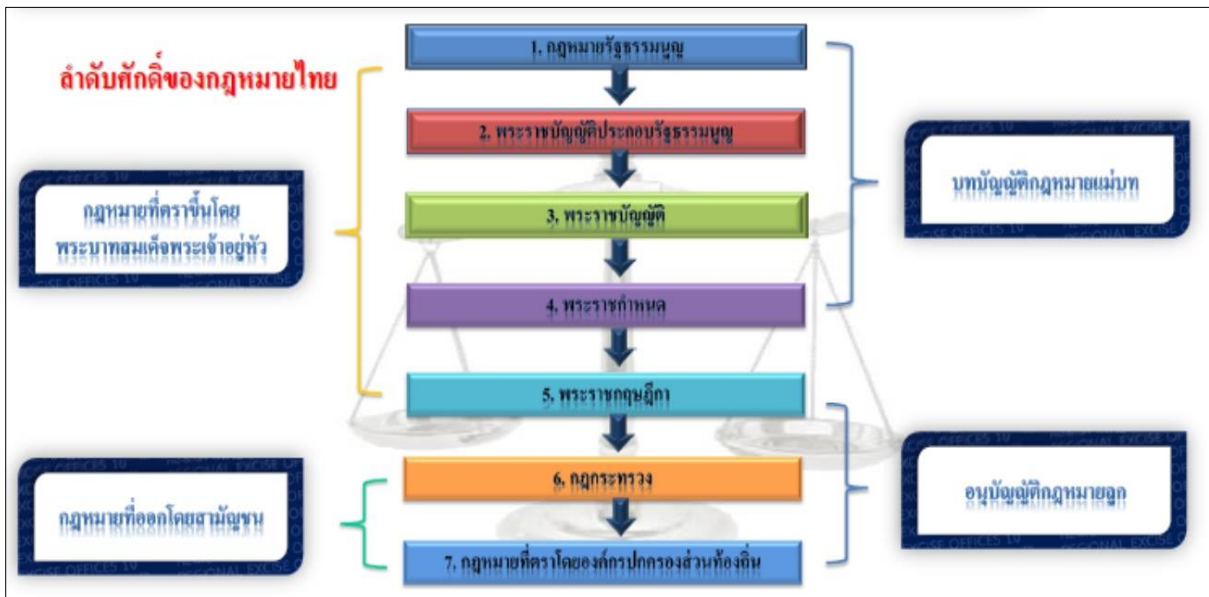
หลังจากที่ได้ใช้กฎหมายลักษณะอาญา เมื่อ พ.ศ. 2451 แล้ว งานร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงเริ่มขึ้น แต่ดำเนินการได้เพียงเล็กน้อยก็สิ้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว งานร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ทำอย่างจริงจังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นงานร่างกฎหมายก็ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อกฎหมายลักษณะใดร่างเสร็จก็ประกาศใช้ก่อน จนในที่สุดได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายครอบครัวใน พ.ศ. 2478 ประกอบด้วยประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม นับเป็นประมวลกฎหมายที่ทันสมัย เป็นที่เชื่อถือได้ตามมาตรฐานของระบบกฎหมายสากล ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับเอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2481 (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2566)

ลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย

การจัดลำดับศักดิ์ฐานะหรือความสูงต่ำของกฎหมายมีหลักการตีความว่า กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่า คือ มีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าหรือมีลำดับชั้นสูงกว่ามิได้ ดังนั้นกฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่า จะต้องตราออกมาให้มีข้อความสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่า ซึ่งเรียกกันว่า เป็นกฎหมายแม่บทให้อำนาจกฎหมายลำดับรองซึ่งเรียกกันว่ากฎหมายลูกไว้ หากบัญญัติออกมาให้มีข้อความขัดแย้งหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแม่บทแล้ว จะมีผลให้กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าใช้บังคับมิได้ การจัดแบ่งลำดับชั้นกฎหมายของประเทศไทยสามารถจัดแบ่งลำดับชั้นได้ 7 ประเภท (คุณชัย ถิ่นกลาง, 2566) ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศในการจัดการปกครองรัฐ กฎหมายใดขัดแย้งไม่ได้ โดยจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง สิทธิเสรีภาพของประชาชน

2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นในรูปแบบของพระราชบัญญัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้มีขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งในระบบกฎหมายไทย เพื่อขยายความของรัฐธรรมนูญบางมาตราให้มีความกระจ่าง ชัดเจนและสมบูรณ์
3. พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา พระราชบัญญัติมีบทกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เป็นประจำตามปกติ เพื่อวางระเบียบบังคับ ความประพฤติของบุคคลรวมทั้งองค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีฐานะสูงกว่าบทกฎหมายอื่นๆ
4. พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีหรือเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหาร ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญใช้ในกรณีจำเป็นรีบด่วนหรือเรื่องที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ความปลอดภัยของประเทศ พระราชกำหนดมีระยะเวลาจำกัดถ้าผ่านสถานการณ์ฉุกเฉินแล้วต้องนำเข้าพิจารณาในรัฐสภาโดยไม่ชักช้า
5. พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยพระมหากษัตริย์โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด เพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
6. กฎกระทรวง เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรประเภทหนึ่งของประเทศไทยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีฐานะเสมอกันเสนอผ่านคณะรัฐมนตรี
7. ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ คำสั่งของกระทรวง เป็นกฎหมายที่ตราโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายต่างๆ กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางเทคนิค กำหนดระยะเวลาการบังคับใช้ บทบัญญัติของกฎหมาย เป็นกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เป็นต้น

ภาพที่ 1 ลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย
ที่มา: คุณษ์ชัย ถิ่นกลาง สำนักงานสรรพสามิต ภาค10 (2566).

กฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

ตามที่ได้ศึกษาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีกฎหมายแม่บททั่วไปเกี่ยวข้อง 6 ฉบับด้วยกัน ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้รวมถึง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ในลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย ลำดับที่ 3 พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย ดังนั้นจึงมีระดับศักดิ์ความเท่าเทียมเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย ดังแสดงตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กฎหมายลำดับศักดิ์ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย

เมื่อกฎหมายมีลำดับความเท่าเทียมกัน สิ่งที่ศึกษาต่อไปคือ กฎหมายจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงประสานกันอย่างไรบ้าง ซึ่งจากกฎหมายทั่วไปทั้ง 6 ฉบับนี้ จึงแบ่งออกเป็นกลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ กับกลุ่มกฎหมายวิธีบัญญัติ

กลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ คือ หลักการกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายที่กล่าวถึงการกระทำต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความผิด โดยทั่วไปแล้วกฎหมายส่วนใหญ่จะเป็นกฎหมายสารบัญญัติ (ทวิศ ศรีเกต, 2558) กฎหมายสารบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องนี้คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยกฎหมายแต่ละฉบับมีขอบเขตหลักการกฎหมาย ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หนี้ ทรัพย์ สัญญา ละเมิด เอกเทศสัญญาเกี่ยวกับ ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน รับขน ยืมฝากทรัพย์ คำประกัน จำนอง จำนำ เก็บของในคลังสินค้า ตัวแทน นายหน้า ประนีประนอมยอมความ การพนันและขันต่อ บัญชีเดินสะพัด ประกันภัย ตัวเงิน หุ้นส่วนและบริษัท สมาคม ทรัพย์สินเกี่ยวกับ กรรมสิทธิ์ครอบครอง ภาระจำยอม อาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ครอบครัวเกี่ยวกับ การสมรส บิดามารดากับบุตร ค่าอุปการะเลี้ยงดู มรดกเกี่ยวกับ สิทธิโดยธรรมในการรับมรดก พิณัยกรรม วิธีจัดการและปันทรัพย์มรดก มรดกที่ไม่มีผู้รับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2468)

ประมวลกฎหมายอาญา มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับบทบัญญัติทั่วไป บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปเกี่ยวกับ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับศพ และบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2499)

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดจากล้มละลาย กระบวนพิจารณาในกรณีที่ถูกหนี้ตาย กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อำนาจศาลและกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย การสอบสวนและบทกำหนดโทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2483)

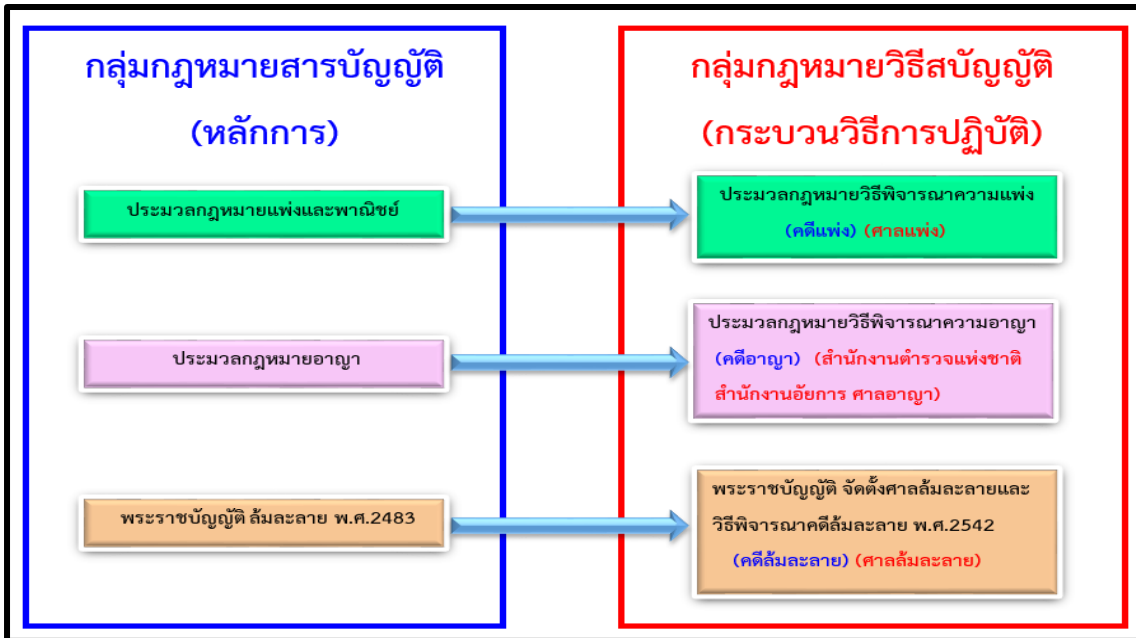
กลุ่มกฎหมายวิธีสบัญญัติ คือ กระบวนวิธีการปฏิบัติ ได้แก่ กฎหมายที่กล่าวถึงวิธีการที่จะนำกฎหมายสารบัญญัติไปใช้ว่าเมื่อมีการทำผิดบทบัญญัติกฎหมายจะฟ้องร้องอย่างไร จะพิจารณาคัดสินอย่างไร กฎหมายวิธีสบัญญัติ คือกฎหมายที่กล่าวถึงวิธีการเอาตัวผู้กระทำความผิดไปปรับสภาพบังคับ (ทวิยศ ศรีเกต, 2558) กฎหมายวิธีสบัญญัติที่ศึกษาเรื่องนี้คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายแต่ละฉบับมีขอบเขตหลักการกฎหมาย ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับคดีแพ่ง ศาล คู่ความ การยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสาร พยานหลักฐาน คำพิพากษาและคำสั่ง วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้นเกี่ยวกับ วิธีพิจารณาสามัญในศาลชั้นต้น วิธีพิจารณาวิสามัญในศาลชั้นต้น อุทธรณ์และฎีกา วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา และการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง (ราชกิจจานุเบกษา, 2478)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับคดีอาญา อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หมายเรียกและหมายอาญา จับ ชั่ง จำคุก คั้น ปลอ่ยชั่วคราว สอบสวน วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ฟ้องคดีอาญาและไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณา คำพิพากษาและคำสั่ง อุทธรณ์และฎีกา พยานหลักฐาน การบังคับตามคำพิพากษาและคำธรรมเนียมอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาและลดโทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2478)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับคดีล้มละลาย ศาลล้มละลาย ผู้พิพากษาในศาลล้มละลาย วิธีพิจารณาคดีล้มละลาย เฉพาะกาล (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

โดยกฎหมายสารบัญญัติทั้งสามฉบับจะสัมพันธ์ใช้คู่กับกฎหมายวิธีสบัญญัติทั้งสามฉบับ ตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ กับ กลุ่มกฎหมายวิธีสบัญญัติ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และการปกครองคณะสงฆ์

1. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายแม่บทของประเทศไทย กล่าวคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ถือว่าอยู่ในกลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ คือเป็นการบัญญัติหลักการเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นมาตราและหมวด ดังนี้ มาตรา 4 ทวิ คำจำกัดความ มาตรา 6 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หมวด 1 สมเด็จพระสังฆราช หมวด 2 มหาเถรสมาคม หมวด 3 การปกครองคณะสงฆ์ หมวด 4 นิคหกรรมและการสละสมณเพศ หมวด 5 วัด หมวด 6 ศาสนสมบัติ หมวด 7 บทกำหนดโทษ หมวด 8 เบ็ดเตล็ด (ราชกิจจานุเบกษา, 2505)

2. โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์

การจัดโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดจากความต้องการของรัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการปกครองประเทศของจอมพลสฤษดิ์ ผู้นำประเทศที่นิยมการรวบอำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดไว้กับผู้นำที่เข้มแข็ง โดยจอมพลสฤษดิ์เห็นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจกันนั้น นำมาซึ่งความล่าช้าและความขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงเห็นว่าการแยกอำนาจบัญชาการคณะสงฆ์ออกเป็น 3 ทาง คือ สังฆสภาคณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธร ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 เป็นระบบที่มีผลบั่นทอนประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ให้ต้องประสบอุปสรรคและล่าช้า ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติแต่งตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่ขึ้นในพ.ศ. 2503 เมื่อคณะกรรมการทำงานสำเร็จ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ “โดยที่การจัดดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ มิใช่เป็นกิจการอันแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อ

การถ่วงดุลอำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบัน และโดยระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินกิจการจึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราช องค์สกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัย ทั้งนี้เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555)

การปกครองคณะสงฆ์จะอยู่ในอำนาจหน้าที่การควบคุมดูแลโดยมหาเถรสมาคม ตามบทบัญญัติมาตรา 15 ตรี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม (2) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร (3) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ (4) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา 19 เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้ ดังนั้นโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ แสดงตามภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

1. ประมวลกฎหมายอาญา และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้น สละสมณเพศเสียได้

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 30 เมื่อจะต้องจำคุก กักขังหรือขังพระภิกษุรูปใดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ และให้รายงานให้ศาลทราบถึงการสละสมณเพศนั้น

ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 มาตรา 30 นี้ เป็นบทบัญญัติที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเมื่อพระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดทางอาญา และเมื่อพระภิกษุต้องถูกจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของศาล ซึ่งมีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 ข้อความเบื้องต้น ลักษณะ 1 หลักทั่วไป มาตรา 2 ในประมวลกฎหมายนี้ (5) พนักงานอัยการ หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้ จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้ (6) พนักงานสอบสวน หมายความว่า เจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและทำหน้าที่การสอบสวน (11) การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (12) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม (21) ควบคุม หมายความว่า การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน (22) ขัง หมายความว่า การกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาล

ลักษณะ 5 จับ ขัง จำคุก คั่น ปล่อยชั่วคราว หมวด 1 จับ ขัง จำคุก มาตรา 78 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่ (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 80 (2) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมืออาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด (3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ (4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117

มาตรา 89 หมายขังหรือหมายจำคุกต้องจัดการให้เป็นไปตามนั้นในเขตของศาลซึ่งออกหมาย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1798/2542 ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 ที่ใช้บังคับอยู่ ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2534 นั้น การสละสมณเพศเพราะถูกจับในข้อหาคดีอาญาแยกได้เป็น 3 กรณี คือ 1. เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสไม่ยอมรับตัวไว้ควบคุมพนักงานสอบสวนดำเนินการให้สละสมณเพศได้ 2. พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราวและไม่ควรมอบตัวให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ และ 3. พระภิกษุรูปนั้นไม่ได้สังกัด อยู่ในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2534 ร้อยตำรวจโท ส. นำจำเลยไปมอบให้พนักงานสอบสวนโดยมี ก. แจ้งว่าจำเลยแต่งกายเป็น

พระภิกษุโดยมิชอบและยุ่งเกี่ยวกับ พ.ภริยาของ ก. พนักงานสอบสวนจึงนำจำเลยไปพบเจ้าคณะเขตและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อ สอบสวนจำเลย เมื่อไม่ได้ความชัดเจนนั้นจำเลยจำพรรษา และสังกัดวัดใดแล้ว จำเลยได้ยินยอมสึกจากการเป็นพระภิกษุ โดยเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาว เมื่อกรณีเห็นได้แจ้งชัดว่าจำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาและพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว ทั้งจำเลยมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง พนักงานสอบสวนจึงได้ดำเนินการให้จำเลยสละสมณเพศ โดยนำจำเลยไปพบเจ้าคณะเขตและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อทำการสึกจำเลยจากการเป็นพระภิกษุ การที่จำเลยยินยอมเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาวเช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยได้สละสมณเพศแล้วเพราะพระภิกษุที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยหรือต้องปราศจากชีวิตจากการเป็นพระภิกษุทันที โดยเจ้าคณะเขตหรือเจ้าคณะตำบลหรือเจ้าคณะแขวงสามารถให้พระภิกษุรูปนั้นสึกได้โดยไม่ต้องกล่าวคำอำลาสิกขา การที่จำเลยยินยอมเปลื้องจีวรออกเมื่อต่อสูคดียอมไม่เป็นเหตุให้จำเลยกลับมาเป็นพระภิกษุใหม่อีก ดังนั้นการที่ต่อมาจำเลยกลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุจึงเป็นการกระทำที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 (ศาลฎีกา, 2566)

สรุปประเด็นเมื่อพระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดทางอาญา คือการที่พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนไม่ปล่อยตัวชั่วคราวพระภิกษุ เจ้าอาวาสไม่รับตัวพระภิกษุไว้ควบคุม (คือเจ้าอาวาสไม่ขอประกันตัว) พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ได้แล้ว พนักงานสอบสวนจะได้ทำการสอบสวนพระภิกษุที่ให้สละสมณเพศ ดังเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือที่เรียกว่าฆราวาส ตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ต่อไป ดังนั้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกฎหมาย 2 ฉบับนี้คือ การส่งตัวพระภิกษุเข้าสู่กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิดระหว่างคณะสงฆ์กับพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือต้องให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ก่อนจึงจะเริ่มทำการสอบสวน

สรุปประเด็นเมื่อพระภิกษุต้องถูกจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของศาล คือพระภิกษุที่ถูกพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ถูกจำคุก กักขังหรือหรือคำสั่งของศาลเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ (สึก) ได้

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 และมาตรา 30 เกี่ยวกับพระภิกษุรูปใดที่ถูกจับในคดีอาญาหรือมีคำพิพากษาในคดีอาญาให้ถูกจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องสละสมณเพศ (สึก) ก่อนเพื่อละทางธรรมไปสู่ทางโลกเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อสืบพิสูจน์การกระทำผิดหรือรับโทษดังเช่นเดียวกับฆราวาสหรือประชาชนทั่วไป อันเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายคณะสงฆ์ในกระบวนการความผิดทางอาญา

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 31 วัดมีสองอย่าง (1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา (2) สำนักสงฆ์ ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 19 วัดที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 หลักทั่วไป ลักษณะ 2 บุคคล หมวด 2 นิติบุคคล มาตรา 65 นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น มาตรา 66 นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

มาตรา 68 ภูมิลำเนาของนิติบุคคลได้แก่ถิ่นอันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือถิ่นอันเป็นที่ตั้งที่ทำการหรือถิ่นที่ได้เลือกเอาเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการตามข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง

มาตรา 70 นิติบุคคลต้องมีผู้แทนคนหนึ่งหรือหลายคนทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้งจะได้กำหนดไว้ว่า ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป ลักษณะ 3 คู่ความ

มาตรา 55 เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้

สรุปความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ดังนี้

1. วัดต้องจัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการวัดตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65-77 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505
2. เจ้าอาวาสถือเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลโดยแสดงออกชัดให้วัดปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และตามที่กฎหมายบัญญัติไว้
3. หากเกิดปัญหาข้อพิพาทในการจัดตั้งวัดและบริหารจัดการวัด ดำเนินการฟ้องเป็นคดีแพ่งตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับการบัญญัติให้วัดเป็นนิติบุคคลและเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เพื่อให้วัดจัดตั้งขึ้นได้อย่างมีตัวตนตามกฎหมายได้เป็นที่ยอมรับทั่วไปและเป็นมาตรฐานเดียวกับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไป อันจะทำให้วัดสามารถกระทำการกิจการทางกฎหมายต่างๆ เช่น นิติกรรม สัญญา กับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไปได้อย่างเป็นทางการและเป็นที่ยอมรับ

3. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 28 พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้มีบางมาตราที่ควรนำมาพิจารณาคือ

มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ (1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และ (3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

มาตรา 150 การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

มาตรา 159 เมื่อศาลได้พิพากษาหรือคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ให้แจ้งเจ้าพนักงานทราบ

พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ศาลล้มละลาย หมายความว่า ศาลล้มละลายกลาง หรือศาลล้มละลายภาค คดีล้มละลาย หมายความว่า คดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและให้หมายความรวมถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพัวพันกันกับคดีดังกล่าวด้วย

มาตรา 7 ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

สรุปความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระภิกษุที่ถูกพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายนั้น อาจเป็นบุคคลที่ถูกฟ้องคดีล้มละลายต่อศาลล้มละลายมาก่อนหรือระหว่างบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อศาลล้มละลายมีคำพิพากษาให้พระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกออกจากการเป็นพระภิกษุ ความเชื่อมโยงของกฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้อยู่ที่สถานะของพระภิกษุว่าเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับพระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายนั้นสืบจากสมณเพศบรรพชิตนั้น อาจจะทำให้พระภิกษุได้ออกไปหาเงินชดใช้หนี้ที่เกิดขึ้นจากคดีล้มละลายในทางโลกก่อน เพราะการอยู่ในสถานะเพศบรรพชิตนั้นไม่สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ จึงไม่สามารถหาเงินไปชำระชดใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เมื่อทราบว่าพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายควรต้องสึกออกไปทำงานหาเงินชดใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ก่อน

จากการวิเคราะห์สรุปประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ทั้งสามประเด็นคือ ประเด็นแรกพระภิกษุถูกจับหรือขังในคดีอาญา ประเด็นที่สองวัดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนนิติบุคคล ประเด็นสุดท้ายพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกจากสมณเพศบรรพชิต นั้นจึงต้องค้ำความรู้นี้ใหม่ตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

บทสรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 นั้น จากการศึกษาราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีกฎหมายทั่วไปเกี่ยวข้อง 6 ฉบับ ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้รวมถึง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ในลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย ลำดับที่ 3 พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย ดังนั้นจึงมีระดับศักดิ์ความเท่าเทียมเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย โดยกฎหมายทั่วไปทั้ง 6 ฉบับนั้นมีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ 3 ประเด็นดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

เมื่อพระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดทางอาญา คือ การที่พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนไม่ปล่อยตัวชั่วคราวพระภิกษุ เจ้าอาวาสไม่รับตัวพระภิกษุไว้ควบคุม (คือเจ้าอาวาสไม่ขอประกันตัว) พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ได้แล้ว พนักงานสอบสวนจะได้ทำการสอบสวนพระภิกษุที่ให้สละสมณเพศ ดังเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือที่เรียกว่า ชาวราส ตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ต่อไป ดังนั้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกฎหมาย 2 ฉบับนี้คือ การส่งตัวพระภิกษุเข้าสู่กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิด ระหว่างคณะสงฆ์กับพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือต้องให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ก่อนจึงจะเริ่มทำการสอบสวน

เมื่อพระภิกษุต้องถูกจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของศาล คือ พระภิกษุที่ถูกพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ถูกจำคุก กักขังหรือหรือคำสั่งของศาลเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ (สึก) ได้

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 และมาตรา 30 เกี่ยวกับพระภิกษุรูปใดที่ถูกจับในคดีอาญาหรือมีคำพิพากษาในคดีอาญาให้ถูกจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องสละสมณเพศ (สึก) ก่อนเพื่อละทางธรรมไปสู่ทางโลกเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อสืบพิสูจน์การกระทำผิดหรือรับโทษดังเช่นเดียวกับฆราวาสหรือประชาชนทั่วไป อันเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายคณะสงฆ์ในกระบวนการความผิดทางอาญา

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง ประมวลกฎหมายและแพ่งพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 คือ 1) วัดต้องจัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการวัดตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65-77 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 2) เจ้าอาวาสถือเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลโดยแสดงออกชัดให้วัดปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ 3) หากเกิดปัญหาข้อพิพาทในการจัดตั้งวัดและบริหารจัดการวัด ดำเนินการฟ้องเป็นคดีแพ่งตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับการบัญญัติให้วัดเป็นนิติบุคคลและเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เพื่อให้วัดจัดตั้งขึ้นได้อย่างมีตัวตนตามกฎหมายได้เป็นที่ยอมรับทั่วไปและเป็นมาตรฐานเดียวกับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไป อันจะทำให้วัดสามารถกระทำการกิจการทางกฎหมายต่างๆ เช่น นิติกรรม สัญญา กับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไปได้อย่างเป็นทางการและเป็นที่ยอมรับ

3. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พระภิกษุที่ถูกพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายนั้น อาจเป็นบุคคลที่ถูกฟ้องคดีล้มละลายต่อศาลล้มละลายมาก่อนหรือระหว่างบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อศาลล้มละลายมีคำพิพากษาให้พระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกออกจากการเป็นพระภิกษุ ความเชื่อมโยงของกฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้อยู่ที่สถานะของพระภิกษุว่าเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับพระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายนั้นสืบจากสมณเพศบรรพชิตนั้น อาจจะทำให้พระภิกษุได้ออกไปหาเงินชดใช้หนี้ที่เกิดขึ้นจากคดีล้มละลายในทางโลกก่อน เพราะการอยู่ในสถานะเพศบรรพชิตนั้นไม่สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ จึงไม่

สามารถหาเงินไปชำระคดีใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เมื่อทราบว่าพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายควรต้องสึกออกไปทำงานหาเงินคดีใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ก่อน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ทั้งสามประเด็นคือ ประเด็นแรกพระภิกษุถูกจับหรือขังในคดีอาญา ประเด็นที่สองวัดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนนิติบุคคล ประเด็นสุดท้ายพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกจากสมณเพศบรรพชิต

ซึ่งผลการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและความสัมพันธ์ของกฎหมายในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปเพื่อให้ได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบังคับใช้กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเพื่อเป็นแนวทางในการนำความสัมพันธ์กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาให้กับคณะสงฆ์ในกรณีต่างๆ ได้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ประชาชนทั่วไป สังคม และประเทศชาติได้ต่อไป

ประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเรื่องต่อไปคือ 1) การบริหารจัดการคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายคณะสงฆ์ 2) การบริหารจัดการวัดเป็นนิติบุคคล 3) สิทธิของพระภิกษุถูกจับ จำคุก กักขัง ขัง ควรมีอย่างไรจึงจะไม่เลื่อมล้ำกับประชาชนทั่วไป 4) ระบบการตรวจสอบพระภิกษุถูกพิพากษาเป็นบุคคลล้มละลาย 5) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายคณะสงฆ์หรือไม่ในทั้งสามประเด็น

เอกสารอ้างอิง

- คุณชญ์ ถิ่นกลาง. (ม.ป.ป.). *ลำดับศักดิ์ของกฎหมายไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2566,
จาก <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/mzm1/~edisp/uatucm335523.pdf>
- ทวิยศ ศรีเกตุ. (2558). *หลักทางวิชาการเกี่ยวกับการใช้และการตีความกฎหมาย*.
บทความ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
รัฐสภา. *รายการเจตนารมณ์กฎหมาย*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
วันออกอากาศ 13 พฤษภาคม 2558.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2555). *โครงสร้างการบริหารงานคณะสงฆ์ไทย*.
สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก <http://mcupress.mcu.ac.th/site/bud06.php>
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (ม.ป.ป.). *การปฏิรูปกฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566,
จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=4&page=t30-4-infodetail07.html>
- ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายอาญา

ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483
พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
ศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1798/2542. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2566,
จาก <http://deka.supremecourt.or.th>